

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

27 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în următoarea componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului în anulare împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul central din 01 octombrie 2019 și a deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 07 noiembrie 2019, declarat de către condamnatul

Capsamun Valeriu x, născut la x, deținut în x.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 23.07.2019 – 01.10.2019

instanța de recurs: 15.10.2019 – 07.11.2019

instanța de recurs în anulare: 27.02.2020 – 27.05.2020

A C O N S T A T A T:

1. La data de 16 iulie 2019 avocatul Grosu Eugen în interesele condamnatului Capsamun Valeriu a înaintat plângere judecătorului de instrucție, prin care a solicitat obligarea instituțiilor penitenciare în care se deține să înlăture încălcările condițiilor de detenție, reducerea termenului executării pedepsei cu 345 zile, echivalent a 11 luni și 15 zile condamnatului Capsamun Valeriu.

2. Prin încheierea Judecătoriei Cahul din 01 octombrie 2019 s-a respins ca neîntemeiată plângerea depusă de Capsamun Valeriu prin intermediul avocatului cu privire la deținerea în condiții contrare art. 3 CEDO în Instituțiile Penitenciare din R. Moldova.

3. Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul central din 01 octombrie 2019, a fost atacată cu recurs de către avocatul Grosu Eugen în numele condamnatului Capsamun Valeriu, prin care a solicitat casarea încheierii, cu emiterea unei noi hotărâri de admiterea plângerii condamnatului cu privire la condițiile de detenție.

4. În argumentarea recursului avocatul Grosu Eugen în numele condamnatului Capsamun Valeriu a indicat că:

- prima instanță, nu a luat în considerație condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 1 Taraclia, nefiind luat în considerație atât calitatea foarte rea a apei, cât și asistența medicală necalificată;

- prima instanță, nu a luat în considerație prezența în celulă a mirosului de mucegai și existența șoarecilor și a gândacilor;

- nu este de acord cu afirmarea instanței cu referire la expirarea termenului de prescripție, din motiv că Capsamun Valeriu a scris de sine stătător o plângere motivată, cu privire la condițiile de detenție la data de 04.06.2019, când a avut întrevedere cu ultimul și pe care a depus-o ulterior, dar care din motive necunoscute, nu a fost anexată la materialele dosarului personal și nici la materialele dosarului în cauză. Cererea respectivă fiind transmisă prin angajatul Penitenciarului nr.1 Taraclia, care i-a dat promisiunea condamnatului Capsamun Valeriu, că o va înregistra la cancelaria penitenciarului în aceeași zi. Nu s-a solicitat repunerea în termen pentru declararea plângerii, deoarece după cum a menționat era ferm convins că plângerea inițială din 04.06.2019 a lui Capsamun Valeriu a ajuns la timp în cancelaria Penitenciarului nr.1 Taraclia. Situația condamnatului, nu-i oferă nici o posibilitate de a demonstra faptul că a depus plângerea cu privire la condițiile de detenție la data de 04.06.2019, din care considerente, dacă Colegiul Curții de Apel Cahul v-a considera că este nevoie de a solicita repunerea în termen, solicităm respectuos acest lucru;

- conform raportului ombudsmanului privind drepturile omului în Moldova în anul 2016, nici o instituție penitenciară a Republicii Moldova nu corespunde normelor garantate în art.3 CEDO, astfel deținerea în orice penitenciar din Republica Moldova, constituie o încălcare a normelor garantate în art. 3 CEDO a condamnatului;

- a criticat afirmațiile instanței cu privire la faptul că nu a fost solicitat despăgubiri bănești pentru perioada de 8 zile în care condamnatul a fost deținut în Penitenciarul nr.13 Chișinău.

5. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 07 noiembrie 2019, a fost respins recursul declarat de către avocatul Grosu Eugen în numele condamnatului Capsamun Valeriu, menținută fără modificări încheierea judecătoriei Cahul, sediul central din 01 octombrie 2019.

5.1 În motivarea deciziei, instanța de apel verificând legalitatea încheierii contestate, instanța de apel a considerat că prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia respingerii plângerii înaintate de condamnatul Capsamun Valeriu făcând trimitere la prevederile art. 469 alin.(1) pct.17¹, art. 473² alin.(1), (2), (3), (5) Cod de procedură penală.

Analizând plângerea condamnatului Capsamun Valeriu în coraport cu dispozițiile citate supra, instanța de apel a constatat că plângerea ultimului este depusă pe parcursul detenției în condiții pe care le consideră precare, cu respectarea pe deplin a cerințelor de conținut stabilite de norma legală.

Instanța de apel a considerat că prima instanță întemeiat a concluzionat asupra tardivității plângerii, or, remediu național și compensatoriu prevăzut în art. 473² – 473⁴ CPP, a intrat în vigoare începând cu data de 01 ianuarie 2019,

iar termenul limită de înaintare a plângerii în temeiul normelor respective, este până la 01 iulie 2019, pe când condamnatul prin intermediul avocatului său a înregistrat plângerea în instanța de judecată la 16 iulie 2019, fără a solicita repunerea în termen.

Argumentele avocatului indicate în cererea de recurs precum că la întrevvedere avută cu condamnatul la 04 iunie 2019 în Penitenciarul nr.1 Taraclia, în acea dată Capsamun Valeriu a scris independent o plângere motivată privitor la condițiile de detenție, care prin intermediul unui angajat al penitenciarului a fost cancelariei instituției, însă din motive necunoscute o astfel de cerere la dosarului penale al condamnatului nu a fost anexată, instanța de apel lea apreciat critic în condițiile în care la materialele dosarului este anexat un raport scris de către inspectorul al serviciului secretariat din Penitenciarul nr. 1 Taraclia, în care se notează că în serviciul secretariat al Penitenciarului nr. 1 Taraclia de la condamnatul Capsamun Valeriu nu au parvenit petiții asupra condițiilor de detenție (f.d.49).

A mai notat instanța de apel că, condamnatul Capsamun Valeriu referitor la lipsa plângerii respective în dosarul său nu s-a adresat cu careva plângeri în adresa administrației Penitenciarului nr. 1 Taraclia pentru a fi verificate aspectele date, ceia ce odată în plus nu pot fi reținute ca credibile afirmațiile precum că a depus cerere referitor la condițiile de detenție la 04 iunie 2019.

Iar ultimul fiind întrebat în ședința de judecată în prima instanță privitor la circumstanțele respective, a răspuns că nu a depus careva plângeri la condițiile de detenție pe data de 04 iunie 2019 prin cancelaria administrației Penitenciarului nr.1 Taraclia, fapt confirmat prin proces-verbal al ședinței de judecată (f.d.79).

În ceia ce privește capătul din cererea condamnatului Capsamun Valeriu privitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în care s-a aflat o perioadă de 8 zile, instanța de apel a considerat că prima instanță întemeiat a respins acest capăt de cerere, făcând trimitere la prevederile art. 473² alin.(5) Cod de procedură penală.

A mai notat instanța de apel și faptul că, remediul național preventiv și compensatoriu pentru condiții contrare de detenție prevăzut în art. 473² – 473⁴ Cod de procedură penală, nu poate fi aplicat în privința lui Capsamun Valeriu pentru perioada deținerii acestuia în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, din rațiuni de neîntrunirea condițiilor în vederea aplicării respectivului remediu.

Asupra capătului de cerere înaintată de condamnatul Capsamun Valeriu referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 1 Taraclia, unde se deține începând cu data de 10 decembrie 2018 și până în prezent, instanța de apel a reținut că, la înaintarea cererii privitor la condițiile de detenție din

Penitenciarul nr. 1 Taraclia, condamnatul a indicat calitatea apei, neacordarea ajutorului medical, mirosul de mușegai și existența șoarecilor și a gândacilor.

În vederea executării cerințelor stabilite în art. 473³ alin.(3) Cod de procedură penală, administrația Penitenciarului nr. 1 Taraclia a prezentat judecătorului de instrucție un raport în care a descris condițiile de detenție existente în respectiva instituție penitenciară.

Analizând raportul reprezentantului de Penitenciarul nr. 1 Taraclia, instanța de apel a constatat că, condamnatul Capsamun Valeriu a fost deținut în mai multe celule, în mare parte fiind trei persoane în celulă, revenindu-i fiecărui condamnat suprafața locuibilă de la 4,03m² până la 8,5m². Ferestrele sunt suficient de mari pentru a permite deținuților să citească ori să lucreze la lumina naturală, aerisirea este una suficientă. Numărul deținuților corespunde numărului de paturi în celulă. Soluția dezinfectată este distribuită în celule deținuților și la obiectele de menire sanitară conform normativelor sanitar-igienice în mod lichid. Blocurile sanitare din toate celulele de la podeau până la plafon sunt separate. Deținuții au acces la dus mai mult de odată pe săptămână la o temperatură potrivită pentru climă. Deținuții de la apelul de dimineață și până la apelul de seară au acces liber la aer în curtea blocurilor de regim. Blocul alimentar este amenajat conform tuturor necesităților, iar alimentația deținuților se efectuează la ore fixe de trei ori pe zi. Instituția este alimentată cu apă potabilă de la fântâna arteziană de pe teritoriul instituției. Starea tehnică și sanitară a fântânii este satisfăcătoare și în caz de sistări apei, aprovizionarea este una centralizată din oraș prin intermediul Întreprinderii "Apă-Canal". Cabinetele medicale sunt amplasate la blocul alimentar a penitenciarului. Asistența medicală se efectuează de către un medic terapeut, 2 felceri, medic psihiatru civil și un medic stomatolog civil. Primirea pacienților se efectuează în timpul programului de lucru și la necesitate. Deținuții care au starea acutizată a sănătății, se adresează la supraveghetor, care îl conduce la medic. Când apar situații de urgență, pacienții sunt escortați în spitalul penitenciar – Pruncul nr. 16 sau în instituțiile Ministerului Sănătății al RM. Deținuții beneficiază în mod gratuit de asistență medicală și de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală; examenul medical la primirea în instituția penitenciară și examinarea periodică; examenul medical se efectuează în condiții de confidențialitate și intimitate; pct.163 din Statutul executării pedepsei de către condamnați, deținutul are dreptul să beneficieze, pe cont propriu, de asistență medicală în instituțiile curative publice.

Apreciind condițiile de detenție invocate de către autorul plângerii, coroborate cu poziția autorității instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, cât și prin prisma principiilor generale stabilite în

jurisprudența Curții Europene cu referire la încălcarea art. 3 CEDO, judecătorul de instrucție întemeiat a ajuns la concluzia respingerii plângerii condamnatului Capsamun Valeriu, constatând detenția acestuia ca fiind conformă cu prevederile art. 3 CEDO.

La raportul prezentat de către administrația Penitenciarului nr. 1 Taraclia sunt anexate mai multe fotografii care reflectă condițiile de detenție existente în această instituție penitenciară, ceea ce denotă că instituția penitenciară a prezentat probe pertinente și concludente întru demonstrarea lipsei încălcării condițiilor de detenție invocate de condamnatul Capsamun Valeriu.

În cadrul vizitei efectuate de către Avocatul Poporului în Penitenciarul nr. 1 Taraclia din 20 august 2018 au fost stabilite anumite încălcări ale drepturilor omului, fiind aduse și niște recomandări întru înlăturarea acestora, și redresarea situației. Cu toate acestea, Avocatul Poporului și nici instituțiile internaționale specializate în prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante, nu au calificat Penitenciarul nr. 1 Taraclia ca având condiții de detenție contrare art. 3 CEDO.

Argumentele condamnatului precum că apa potabilă furnizată în celule este o calitate rea și asistența medicală necalificată, instanța de apel lea respins ca fiind neîntemeiate, în condițiile în care deținutul pe parcursul detenției sale nu s-a adresat cu astfel de plângeri în adresa administrației Penitenciarului nr. 1 Taraclia în vederea înlăturării acestora, iar referitor la asistența medicală acesta beneficiază gratuit de asistența medicală și de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, mai mult condamnatul are posibilitate pe cont propriu de a apela la asistența medicală în instituțiile curative publice.

În ceea ce privește calitatea apei potabile, Penitenciarul nr. 1 Taraclia a prezentat instanței de judecată contractul nr. 4 CMV de achiziționare a bunurilor și serviciilor încheiat la 16 ianuarie 2019 cu ÎM "Apă-canal" privitor la furnizarea apei potabile, inclusiv la efectuarea dezinfectării și curățării apeductului, cât și investigații sanitar-o-microbiologice a apei, conform cărora mostra luată corespunde standardului.

Instanța de apel a constatat netemeinicia argumentelor invocate în cererea de recurs formulată împotriva încheierii judecătorului de instrucție.

6. Decizia instanței de apel, a fost atacată cu recurs în anulare de către condamnatul Capsamun Valeriu, prin care a solicitat casarea deciziei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri.

6.1 În argumentarea recursului, condamnatul Capsamun Valeriu a reiterat în esență următoarele circumstanțe:

- instituțiile penitenciare în care a fost deținut și se deține nu corespund normelor garantate în art. 3 CEDO;

- consideră hotărârile pe caz nemotivate întrucât la materialele cauzei au fost prezentate înscrisuri ce confirmă prezența condițiilor de detenție inumane și degradante;

- consideră neîntemeiat argumentul că nu a scris plângeri pe condițiile de detenție întrucât a scris plângere la data de 10.07.2019.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele considerente.

În conformitate cu art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate la art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), precum și, în numele acestor persoane, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

Iar, conform art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

Astfel, Colegiul penal reține că pot fi atacate cu recurs în anulare doar hotărârile judecătorești prin care a fost judecată cauza penală în fond, adică hotărârile irevocabile de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal, după epuizarea căilor ordinare de atac reglementate de Capitolul IV, Secțiunea I și Secțiunea II din Codul de procedură penală – calea apelului și a recursului ordinar.

Analizând dispozițiile legale expuse mai sus în raport cu speța dată, rezultă că, decizia instanței de apel prin care a fost menținută încheierea judecătorului de instrucție, adoptată în ordinea reglementată de art. art. 469, 473² - 473⁴ Cod de procedură penală, nu cade sub incidența categoriilor de hotărâri irevocabile prevăzute la alin. (1) art. 452 Cod de procedură penală, ce pot fi contestate cu recurs în anulare la Curtea Supremă de Justiție, iar recursul declarat împotriva deciziei instanței de recurs din speță este inadmisibil, deoarece o asemenea hotărâre nu este susceptibilă de a mai fi atacată cu recurs în anulare.

Așadar, având ca reper prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7), art. 453 Cod de procedură penală, instanța decide inadmisibilitatea recursului înaintat, întrucât acesta nu corespunde cerințelor de formă și conținut prevăzute la art. 455 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 1), 455, 456 alin. (1) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului în anulare împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul central din 01 octombrie 2019 și a deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 07 noiembrie 2019, declarat de către condamnatul *Capsamun Valeriu xxx*, deoarece nu îndeplinește cerințele de formă și de conținut, prevăzute în art. 455 Cod de procedură penală.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 09 iulie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda